

N:o 39.

Ank. till Riksd. Kansli den 24 April 1883, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af dels Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af det under första punkten i Utskottets Utlåtande N:o 23 afgifna förslag till Lag angående tillsättning af presterliga tjänster, dels ock återremiss från Andra Kammaren af andra punkten i nämnda utlåtande.

I Utlåtande N:o 23, öfver väckta förslag om ändrad lagstiftning angående tillsättning af presterliga tjänster, har Lag-Utskottet hemställt,

dels i första punkten, med anledning af Herrar Westins, Joh. Anderssons och J. M. Svenssons, Anders Bengtssons samt P. Näsmans och P. Westmans afgifna motioner,

att Riksdagen ville för sin del antaga en i nämnda hemställan formulerad Lag angående tillsättning af presterliga tjänster;

dels i andra punkten:

att Herr J. Smedbergs motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Vid behandling af detta utlåtande har, enligt till Utskottet ankomna protokollsutdrag,

Första Kammaren

bifallit Utskottets hemställan så väl i första som i andra punkten;

Andra Kammaren

beträffande första punkten

beslutit, att § 3 mom. 1 skulle erhålla följande lydelse:

»Till presterlig tjänst njute prest befodringsrätt endast inom det stift, han tillhör, der han ej, på sätt i 27 § sägs, af församling till

Bih. till Riksd. Prot. 1883. 7 Saml. 28 Häft.

den tjänst kallats, eller ock vidsträcktare rätt genom denna lag eller särskildt af Konungen honom *meddelats*»;

afslagit § 26;

godkänt samtliga öfriga §§ jemte lagförslaget öferskrift;

återförvisat ingressen till förslaget; och

förklarar Utskottets i första punkten gjorda hemställan besvarad genom Kammarens öfver det i punkten framlagda lagförslaget fattade, ofvan antecknade beslut;

samt, beträffande *andra punkten*,

till Utskottet återförvisat samma punkt.

Kamrarne hafva sålunda enat sig om att godkänna de allra flesta §§ i det af Utskottet framlagda förslag till lag angående tillsättning af presterliga tjänster och endast angående tvenne §§ i samma förslag stannat i skiljaktiga beslut, i det att dessa §§ blifvit af Första Kammararen godkända i den lydelse, Utskottet föreslagit, hvaremot Andra Kammararen gifvit den ena af nämnda §§ en annan lydelse, än den af Utskottet föreslagna, samt afslagit den andra.

Besluten utmärka, enligt Utskottets uppfattning, en hos båda Kamrarne rådande önskan att nu bringa lagen till stånd; och Utskottet tror sig icke misstaga sig, om Utskottet uttalar, att särskildt Andra Kammararens beslut att återremittera lagens ingress och andra punkten af Utskottets hemställan varit föranledda af en hos Kammararens flertal befintlig förhoppning, att, vid Utskottets åtgärder med anledning af Kamrarnes olika beslut, ett för båda Kamrarne antagligt sammanjemkningsförslag skulle kunna åstadkommas.

Utskottet tror sig sålunda handla i grundlagens anda, då Utskottet, vid denna Kamrarnes samstämmiga önskan att nu bringa detta länge omhandlade ärende till ett lyckligt slut, går att framställa sitt sammanjemkningsförslag.

Utskottet hemställer härvid, beträffande § 3 mom. 1, att Första Kammararen måtte i hufvudsak förena sig i Andra Kammararens beslut. Utskottet har dock funnit den af Andra Kammararen antagna ordalydelse böra undergå jemkning i redaktionen. Den genom den nya lydelsen af detta moment församling lemnade rätt att, vid kallelse till fjerdre profpredikant, gå utom stiftet och uppsöka den i församlingens tanke lämpligaste, hvar helst inom riket han än är till finnandes, torde både vara öfverensstämmande med sjelfva kallelserättens natur och kunna bereda församlingen afsevärda fördelar.

Det sålunda förändrade innehållet af § 3 mom. 1 föranleder der-

till, att den hänvisning till § 3, som förekommer i § 27 mom. 4, bör utgå.

Hvad angår röstgrunden vid prestval, så torde, då Första Kammaren godkänt Utskottets hemställan, att Herr Smedbergs förslag om en efter afgifterna till presterskapets aflöning bestämd röstgrund icke måtte bifallas, frågan om antagande af nämnda röstgrund vid prestval vara förfallen, och med anledning af Andra Kammarens återremiss af denna hemställan någon annan åtgärd icke kunna af Utskottet vidtagas, än hvad här nedan föreslås.

Då Första Kammaren antagit den af Utskottet föreslagna § 26 i dess helhet, och Andra Kammaren, med afslag å denna §, till Utskottet återförvisat ej mindre lagens ingress, som afser att upphäfva förordningen om prestval den 1 April 1843 samt hvad kyrkolag med dertill hörande författningar i öfrigt innehålla stridande mot lagens bestämmelser, än äfven Utskottets hemställan i andra punkten af utlåtandet, samt hufvudskälet till återremissen från Andra Kammaren måste antagas vara, att Kammaren, som icke ansett sig kunna i allo godkänna den af Utskottet i § 26 föreslagna röstgrund, önskat, att det på grund af hithörande bestämmelser i 1843 års prestvalsförordning öfvervägande inflytande å prestvalen, som egarne af jordbruksfastighet i allmänhet utöfva, måtte blifva begränsadt; så har Utskottet funnit, det Utskottets sammanjemkning mellan Kamrarnes sålunda hysta åsigter i frågan lämpligen bör ske på det sätt, att, med bibehållande i öfrigt af Utskottets förut afgifna förslag till röstgrund, ett relativt röstmaximum bestämmes jemväl hvad angår rösträtt för jordbruksfastighet. Utskottet föreslår detta maximum till en femtedel af församlingens hela röstetal å kyrkostämman.

Utskottet får alltså, i ändamål af sammanjemkning, hemställa,

1) att Kamrarne, hvardera med frånträdande af sina förut fattade beslut beträffande § 3 mom. 1, § 26 och § 27 mom. 4 i det förslag till Lag angående tillsättning af presterliga tjänster, om hvars antagande Lag-Utskottet i Utlåtande N:r 23 hemställt, ville för sin del antaga följande lydelse af §§ 3, 26 och 27 i nämnda förslag till lag:

§ 3.

1. Till presterlig tjänst njute prest befodringsrätt endast inom det stift, han tillhör, der icke *han*, efter ty i § 27 sägs,

varder af församling i annat stift kallad till fjerde profpredikant eller eljest enligt denna lag eger vidsträcktare rätt eller ock sådan rätt är honom särskildt af Konungen meddelad.

2. Befordringsrätt till presterlig tjenst i Stockholm skall stå öppen för hela rikets presterskap.

§ 26.

1. Rösträtt vid prestval tillkommer en hvar, som i församling, der sådant val skall anställas, eger rättighet att i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut delta; och gälla vid valet i afseende på röstberäkning samt rösträtts utöfning och öfverlåtande på annan person hvad för kyrkostämma är stadgad; dock med den jemkning i församling å landet, att rösträtt, som tillkommer någon för andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet, icke må åtnjutas för mera än en femtedel af det röstetal, hvilket eljest bort tillkomma honom enligt den för omröstning å kyrkostämma gällande röstgrund, och att icke heller någon må i valet delta med större röstetal för jordbruksfastighet än *en femtedel, och för andra beskattningsföremål än en femtiondedel* af församlingens hela röstetal å kyrkostämma. Uppkommer vid den beräkning af rösträtt ensamt bråktal, åtnjutes derfor en röst; uppkommer, jemte helt tal, bråktal, skall bråktalet bortfalla.

2. För prestval skall särskild vallängd upprättas och på frågodagen justeras. Anmärkning mot vallängden skall, för att kunna komma under pröfning, vid justeringen på frågodagen göras af röstegande eller dess fullmäktig. Öfver gjord anmärkning beslute valförrättaren. Gillar han den, varde vallängden derefter rättad. Kan väckt fråga om rättelse eller tillägg i vallängden ej då utredas, varde den till valdagen uppskjuten.

3. I afseende på rösträtt vid prestval i stad, för hvilken särskild röstgrund vid dylika val blifvit eller, i enlighet med vederbörande kyrkostämmas förslag, varder af Konungen faststald, skall gälla hvad derom är eller, i enlighet med kyrkostämmans förslag, blifver af Konungen förordnad. Lag samma vare i fråga om särskild röstgrund vid prestval i pastorat, som omfattar både stads- och landsförsamling, så ock om vallängd vid prestval i Stockholm.

§ 27.

1. På frågodag för beredande af val till kyrkoherdetjenste ege församlingen, om hon det önskar, begära att uppgifven prestman skall såsom fjerde profpredikant på förslaget uppföras, och må fråga härom väckas allenast af den, som i den justerade vallängden upptagen och sjelf tillstädes är. Begäres till annan presterlig tjenst fjerde profpredikant, varde frågan ej upptagen.

2. Är frågan så väckt, som nu sagdt är, då skall genom omröstning utrönas, huruvida församlingen äskar fjerde profpredikant. Bifaller församlingen det derom väckta förslag med den röstöfvervigt, hvarom i nästföljande moment stadgas, och är endast en prestman uppgifven, vare han till fjerde profpredikant begärd. Äro två eller flere prestmän uppgifna, anställs ny omröstning till utrönande, hvilken af dem skall till fjerde profpredikant begäras. Omröstningen skall öppet verkställas och må endast den rösta, som jemlikt mom. 1 behörig är att i frågan talan föra. Hvar röstandes mening varde för en röst räknad.

3. Har vid sådan omröstning, då fråga är om kyrkoherdetjenst, hvars tillsättning är Konungen förbehållen, mera än hälften af de i omröstningen deltagande, och, då fråga är om konsistoriel kyrkoherdetjenst, mera än hälften af hela antalet af de i den justerade vallängden uppförda röstberättigade förenat sig att till fjerde profpredikant begära samme prestman, uppskjutes förrättningen, till dess domkapitlet vidare förordnat. I annat fall vare frågan om fjerde profpredikant förfallen.

4. Har församling till fjerde profpredikant begärt prestman, som är obehörig att på förslaget uppföras eller vägrar att församlingens kallelse efterkomma, då skall domkapitlet afslå församlingens begäran. Har beslutet derom vunnit laga kraft, vare frågan om fjerde profpredikant förfallen. Dör, innan val är hållet, begärd fjerde profpredikant, som behörig var, eller förlorar han innan den tid behörighet, som han på frågodagen hade, stånde församlingen öppet att kalla annan fjerde profpredikant.

5. Förekommer ej skäl, som nu är sagdt, till afslag på församlingens begäran, uppföre domkapitlet den, som till fjerde

profpredikant begärd blifvit, på förslaget och utfärde, sedan beslutet vunnit laga kraft, till honom kallelse att på förelagd dag aflägga prof som i § 20 sägs.

6. Har, då fråga är om konsistoriel kyrkoherdetjenst, prestman till följd af församlingens kallelse blifvit såsom fjerde profpredikant å förslaget uppförd och vid valet stäld under omröstning, skall med tjenstens tillsättande för den gången så förfaras, som i § 41 mom. 2 sägs;

och

2) att Andra Kammaren ville om lagens ingress fatta beslut och dervid samma ingress antaga.

Slutligen och då det af Första Kammaren lemnade bifall till Utskottets i första punkten af Utlåtandet N:r 23 gjorda hemställan måste anses vara gifvet under förutsättning af den lydelse af lagen, Kammaren vid ärendets första behandling godkände, samt sålunda icke gälla för det fall, att Kammaren antager hvad Utskottet här ofvan i första punkten föreslagit, samt förhållandet torde vara enahanda med Andra Kammarens rörande Utskottets hemställan under första punkten i Utlåtandet N:r 23 gifna förklarande, att denna hemställan vore besvarad genom det beslut, Kammaren öfver det i samma punkt framlagda lagförslaget fattat, får Utskottet, under förutsättning, det båda Kamrarne bifalla hvad Utskottet i *första punkten* och Andra Kammaren derjemte hvad Utskottet i *andra punkten* här ofvan föreslagit, göra hemställan om Kamrarnes förklarande,

att Riksdagen för sin del antagit en

Lag

angående tillsättning af presterliga tjenster

af den lydelse Kamrarnes i anledning af Utskottets hemställan *ej* mindre i Utlåtandet N:o 23 än i detta utlåtande fattade samstämmade beslut utvisa.

Stockholm den 24 April 1883.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM

Reservation:

af Herr *Anders Persson*, som ansett, att Utskottet, i följd af stadgandet i § 63 Riksdagsordningen, icke kunnat i det skick ärendet förelåg föreslå något sammanjemkningsförslag.

Herrar *Samzelius* och Grefve *Strömfelt* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i behandlingen af detta sammanjemkningsförslag.

R ä t t e l s e :

I Lag-Utskottets Utlåtande N:o 39 har vid Utskottets i samma utlåtande gjorda *tredje* hemställen ordningsbeteckningen 3) för punkten bortfallit.
